

Geloof en twijfel

(2) Jong-gelovig en twijfel: als gij bestaat?

Lezing

Een van de twaalf, Tomas (dat is Didymus, 'tweeling'), was er niet bij toen Jezus kwam. Toen de andere leerlingen hem vertelden: 'Wij hebben de Heer gezien!' zei hij: 'Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.' Een week later waren de leerlingen weer bij elkaar en Tomas was er nu ook bij. Terwijl de deuren op slot zaten, kwam Jezus in hun midden staan. 'Vrede zij met jullie!' zei Hij, en daarna richtte Hij zich tot Tomas: 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.' Tomas antwoordde: 'Mijn Heer, mijn God!' Jezus zei tegen hem: 'Omdat je Me gezien hebt, geloof je. Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.'

Joh 20,24-29 (NBV21)

Overweging

Wat is geloven?

Het was een vraag die vorig jaar tijdens een van de godsdienstlessen werd gesteld. De les ging over geloven en, aangezien deze lessen vaak een filosofische insteek hadden, gaf ik ook een filosofisch antwoord: iedereen gelooft. Zelfs als je denkt dat je dat niet doet. Je zegt bijvoorbeeld: *"Ik geloof in de wetenschap."* Die vraag vormde voor mij het startpunt van mijn persoonlijke zoektocht naar geloof. Daarom wil ik jullie graag meenemen in mijn ervaringen tijdens deze lessen en de gedachten die mij hebben geleid tot mijn interpretatie van wat geloven betekent. En ja, ik geef het met enige aarzeling toe: school kan nuttig zijn.

Les 1: Wat is geloof?

De les was nog maar net begonnen, en daar kwam al een uitdagende vraag: *Wat is geloof?* Een fundamentele vraag, want het vormt de basis van ons geloof, van jouw geloof. Iedereen gelooft op een andere manier, wat het lastig maakt om geloof in een sluitende definitie te vatten. Toch kunnen we twee benaderingen onderscheiden.

Ten eerste wordt geloof vaak gekoppeld aan ervaringen die we linken aan een hogere macht, iets bovennatuurlijks. Voor dat "hogere" hebben we geen bewijs, en dat brengt onzekerheid met zich mee. Toch vertrouwen we erop, en dat vertrouwen geeft ons houvast en kracht. Geloof in één zin samengevat? Het is een hoopvol vermoeden, geworteld in een positieve ervaring.

Zelf ben ik nooit volledig zeker geweest van het bestaan van een hogere macht. Maar met de tijd heb ik toch een beeld van mijn God kunnen vormen. Hopelijk hebben jullie ook een eigen idee of beeld ontwikkeld dat je kunt delen. Want zonder te delen is er geen levend geloof. Geloof is vertrouwen, niet alleen in een hogere macht of in de samenleving, maar ook in elkaar. Het begint met iets geven.

Stel je voor: iemand komt op bezoek, en je vraagt: *"Wil je iets drinken?"* Een eenvoudige vraag, maar ze zegt veel. Zonder dat je het beseft, geef je iets van jezelf: je tijd, aandacht en ruimte. Als die ander "ja" zegt, voel je waardering. Voor mij is dit de essentie van geloof: samen delen in wat ons verbindt.

Les 2: Houdingen tegenover geloof

Over geloof bestaan verschillende houdingen, waarvan agnosticisme, atheïsme en theïsme de bekendste zijn. Agnosticisme stelt: *"Ik weet niet of God bestaat."* Atheïsme beweert: *"Er is geen God."* En theïsme houdt vol: *"God bestaat."* Maar voor de meeste mensen ligt het genuanceerder.

Een interessant hulpmiddel om dit te begrijpen is de PKG-schaal. Stel je twee assen voor die samen een kruis vormen. De horizontale as behandelt de *wat-vraag*: wat geloof je? Ben je gelovig of ongelovig? De verticale as stelt de *hoe-vraag*: hoe interpreteer je jouw geloof? Doe je dat letterlijk of symbolisch? Het mooie aan deze schaal is dat ze ruimte biedt voor een brede variatie aan posities. Dit besef gaf mij vrijheid: mijn geloof, hoe onzeker en persoonlijk ook, heeft een plek binnen een groter geheel. Geloof is persoonlijk, maar het wordt sterker door te delen, te reflecteren en zelfs te twijfelen. Want gezonde twijfel houdt je betrokken en brengt diepgang.

Les 3: Geloof en wetenschap

De relatie tussen geloof en wetenschap lijkt vaak op een eeuwige strijd tussen blinden en onwetenden: degene die het luidst roept, lijkt gelijk te hebben. Er zijn verschillende standpunten, zoals de *battlefieldpositie* (conflict tussen geloof en wetenschap), de *nothing-in-common-positie* (geen overlap tussen beide) en de *togetherpositie* (samenwerking is mogelijk).

Zelf kom ik uit een wetenschappelijke richting en studeer nu geschiedenis, waar ons wordt geleerd alles in twijfel te trekken. Denk bijvoorbeeld aan de "ongelovige Thomas", die zelfs letterlijk zijn hand in de wond van Jezus wilde leggen om bewijs te zien. Het is menselijk om te twijfelen. Jezus zei zelf: *"Zalig zij die niet zien en toch geloven."*

Het kan lastig zijn om een helder zicht te krijgen op deze kwestie, maar ik kijk op naar figuren die de verzoening belichamen, zoals Georges Lemaître en Gerard Bodifée. Voor wie Georges Lemaître niet kent: shame on you! Hij was zowel de grondlegger van de oerknaltheorie als priester. Hij benadrukte een duidelijke scheiding tussen wetenschap en geloof, maar toonde aan dat samenwerking mogelijk is. Gerard Bodifée, een christelijke filosoof, zag ook hoe geloof en wetenschap elkaar konden aanvullen, gedreven door een gemeenschappelijke factor: liefde.

Tot slot: twijfels en vragen

Als jullie na het lezen van dit alles vol twijfels en vragen zitten, dan ben ik geslaagd in mijn opzet. Mijn doel is niet dat je je geloof overboord gooit, maar dat je je de fundamentele vragen stelt: *Wie ben ik? Wie is God? Wat is mijn geloof?* Twijfel is geen zwakte, maar een noodzakelijke stap in het proces.

Geloof is geen vaststaand antwoord, maar een voortdurend zoeken naar wat ons verbindt. En als je ooit bang bent voor twijfel, herinner je dan: alles komt samen in de liefde.

Josse Van Wulpen

De Lier, Brugge, 17 november 2024